

Verkiezingsprogramma 2023-2027

LOKAAL EERST

Voorwoord

Het lokale geluid dat al goed in elke gemeente te horen, te zien en te herkennen is. Dat lokale geluid willen we ook in de Provincie, waar we natuurlijk het algemeen belang dienen, laten horen.

Geen landelijke politieke spelletjes, geen landelijke belangen voorop stellen, maar de provincie en dat toegespitst op de gemeentelijke verschillen, verschillen in het stedelijk gebied en verschillen in het landelijke gebied. Een luisterend oor voor de belangen van de lokale inwoners.

Bij provinciale vraagstukken niet alles generaliseren maar ruimte geven aan de gemeenten voor een lokale invulling. De belangen van Leeuwarden zijn immers anders dan die in de Stellingwerven. De problemen in Harlingen lijken niet op die in Heerenveen. Woningnood is overal, maar de oplossing is niet overal hetzelfde?

Hoe? Als ons zelf, wij zijn de kracht van Provinciale Belang Fryslân (PBF). Gewone inwoners die zich eerst het lot van hun eigen gemeente hebben aangetrokken en nu graag een stapje verder gaan namelijk de provincie in.

Met een dosis gezond verstand, eerlijkheid en de bereidheid om te luisteren.

Door de kennis en kunde van ons allemaal samen te bundelen moet het zeker gaan lukken.

Met een mooie eerlijke campagne gedragen door ons allen heb ik er alle vertrouwen in dat we het lokale geluid in de provincie gaan laten horen.

Ik ben er klaar voor en heb er zin in!

Sandra de Jong

Lijsttrekker Provinciaal Belang Fryslân

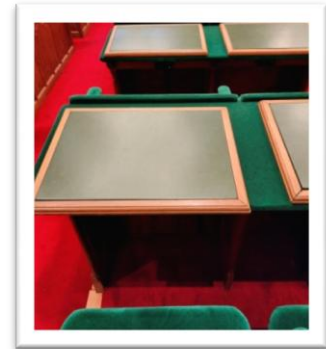
Inhoudsopgave

• Besturen van Fryslân	2
• Economie in Fryslân	3
• Toerisme en recreatie in Fryslân	4
• Wonen in Fryslân	5
• Sport in Fryslân	6
• Cultuur in Fryslân	7
• Aangesloten partijen	8
• Onderwijs in Fryslân	9
• Bereikbaarheid van Fryslân	10
• Natuurbeheer van Fryslân	12
• Toekomst van Fryslân	13
• Kandidatenlijst	14

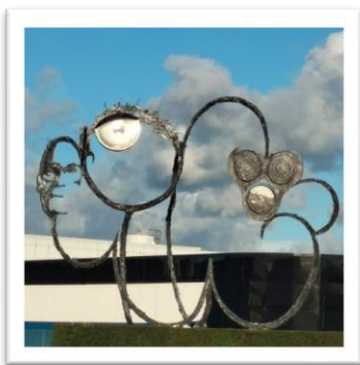

Besturen van Fryslân

Provinciaal Belang Fryslân is de spreekbuis van de onafhankelijke lokale partijen in de provincie Fryslân. We staan dicht bij inwoners, ondernemers en instellingen, wij willen hun belangen vertegenwoordigen in de Provincie. Dit vraagt om maatwerk per gemeente want zij staan immers dichterbij hun inwoners. Doordat de lokale partijen hun krachten hebben gebundeld in Provinciaal Belang Fryslân zorgen we dat de provinciale politiek toch lokaal blijft. Lokaal eerst!

- **Beleid voeren op hoofdlijnen en de ruimtes laten aan de gemeenten om het in te kleuren.**
- **Gemeenten ondersteunen, faciliteren en indien nodig financieren.**
- **Inwoners, ondernemers en instellingen vooraf betrekken bij ingrijpende plannen in hun leefomgeving.**
- **Gemeenten betrekken bij plannen en ontwikkelingen van de provincie.**

Economie in Fryslân

Economie is belangrijk voor de leefbaarheid van de provincie, niet alleen in stedelijk gebied maar ook in de dorpen. Grote bedrijven en juist het midden- en kleinbedrijf (MKB) zijn belangrijk voor de banen in Fryslân. We willen dat de provincie zich richt op het faciliteren van het bedrijfsleven, gezonde bestaande bedrijven in stand houdt en ruimte biedt voor nieuwe bedrijven.

- Ruimere regels voor uitbreiding van de bestaande bedrijven en vestiging van nieuwe bedrijven in de kleine kernen.
- Bedrijven ondersteunen bij verduurzamen van de bedrijfsvoering.
- De boer weer bestaanszekerheid geven door het toestaan van nevenactiviteiten.
- Boeren ondersteunen bij verduurzamen van de bedrijfsvoering (bv door een proeftuin van landbouw transitie in Noord-Friesland).
- Geen gedwongen uitkoop van boerenbedrijven in Fryslân.
- We willen vrachtvervoer over water en spoor stimuleren.
- Vaarwater veiliger maken voor recreatie- en beroepsvaart.
- Blijven inzetten voor het behoud van Groningen Airport Eelde.

Naast de klassieke bedrijfsvoering is het belangrijk om mee te bewegen met de tijd en ontwikkelingen, de wereld staat immers niet stil. Innovatie en circulaire economie zijn niet meer weg te denken en nodig voor de banen van de toekomst.

De agrarische sector is belangrijk voor de voedselvoorziening van Fryslân, Nederland en zeker ook het buitenland. Met een toekomstige voedschaarste is het niet verstandig om de Friese boerenbedrijven te halveren. Samen in overleg werken aan een toekomstbestendige sector.

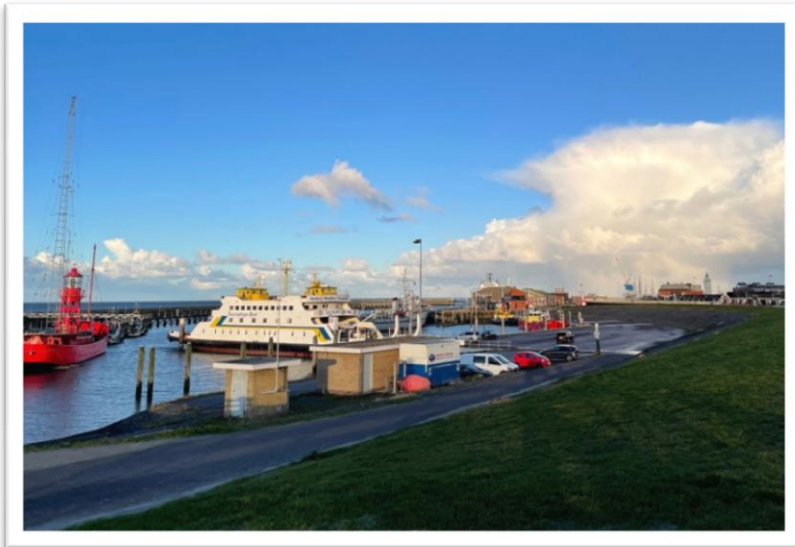
Het vervoeren van vracht over water en spoor draagt bij aan duurzaam transport, hier moeten we meer gebruik van maken. De bestaande waterwegen en spoorlijnen moeten goed bereikbaar en veilig zijn. Tijdig investeren aan onderhoud is daarvoor noodzakelijk.

Vliegveld Groningen Airport Eelde is belangrijk voor de ontwikkeling van de economie en het toerisme van het Noorden. Ook voor Fryslân is het open blijven van belang.

Toerisme en recreatie in Fryslân

Fryslân is een gouden Provincie voor toerisme en recreatie. Het Waddengebied, de Friese meren en bossen zorgen voor verschillende mogelijkheden van recreëren. Voor deze manieren van recreëren zijn in onze provincie goede faciliteiten een noodzaak.

- **Uitbreiding van camperplaatsen in de Provincie.**
- **De toeristische sector in Fryslân moet meer financiële ruimte krijgen.**
- **Investeren in het verbeteren van de toeristische vaarroutes en hoofdvaarwegen.**

De vele waterwegen en de kilometers lange fiets- en wandelpaden bieden mogelijkheden voor ontspanning, rust en activiteiten om te genieten van onze mooie provincie. Wel dienen ze goed te onderhouden en veilig te laten zijn. Uitbreiding en ruimte voor ontwikkeling zorgen voor aantrekkelijkheid waar ook de toeristische sector en economie baat bij heeft.

Wonen in Fryslân

Fryslân is een prachtige provincie om in te wonen en te leven. Helaas zien we al jaren dat de bevolking van Fryslân aan het vergrijzen en ontgroenen is.

Het is belangrijk dat Fryslân voor elk wat wils biedt. Goede voorzieningen voor starters, jonge ouders, scholieren en studenten, bedrijven en werknemers (in alle leeftijden) en natuurlijk ook voor hen die van een goede oude dag willen genieten.

Het staande beleid is dat ouderen zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Maar gebleken is dat het bij elkaar wonen van ouderen (verzorgingshuizen) maakt dat het de eenzaamheid verminderd en de zorg beter te organiseren is. Wat ook niet onbelangrijk is, de kosten blijken lager te zijn. Wij vinden dat de provincie hier een taak heeft.

Bij die voorzieningen horen ook woningen. De komende jaren zal de vraag naar woningen veranderen. Huishoudens zullen kleiner worden en wie zorgbehoevend is zal langer thuis blijven wonen. Dat betekent dat er veel verbouw, ombouw, maar ook nieuwbouw nodig zal zijn. Waar dat niet binnen de bestaande grenzen van dorpen en steden kan, mag het daarbuiten.

De provincie moet zorgen voor de juiste aantallen van uitbreiding per gemeente. De gemeenten moeten de vrijheid hebben om zelf de keuzes te kunnen maken voor wat in hun gemeente nodig is. Hier kan de Provincie de woningcorporaties (en gemeenten) ondersteunen.

Ook voor de 'tijdelijke' arbeidsmigranten is een goede huisvesting noodzakelijk, maar huidige woningen splitsen en onderverhuren ziet Provinciaal Belang Fryslân niet als oplossing.

Veilig kunnen wonen zonder scheuren en verzakkingen in panden hoort normaal te zijn. In veenweidegebieden en/of zout-/gaswingebieden is dit geen zekerheid. Wij willen duidelijkheid geven door nulmetingen en kijken naar oplossingen.

- **Regio Deals**
aandachtsgroepen en behoeften lokaal per gemeente invullen.
- **Voldoende zorg in de regio handhaven.**
- **Problematiek**
huisvesting arbeidsmigranten aanpakken.
- **Funderingsproblematiek in het**
veenweidegebied moet worden aangepakt.
- **Schade door de**
delfstofwinning dient te allen tijde worden vergoed.

Sport in Fryslân

- **Stimuleren en promoten van de Friese cultuur met speciale aandacht voor de eigen Friese taal, de streektaalen, dialecten en de Friese sporten.**
- **IJsstadion Thialf in stand houden.**

Sport is van groot maatschappelijk belang: sport is gezond, verbroedert, geeft plezier, draagt bij aan de identiteit en bevordert het vestigingsklimaat voor bedrijven. Grote sportevenementen hebben economische en promotionele waarde, met de zo gewenste Elfstedentocht op de schaats als absolute uitschieter.

Voor het reeds genoemde vestigingsklimaat zijn goede sportvoorzieningen van groot belang. Provinciaal Belang Fryslân is van mening dat sportvoorzieningen voor de breedtesport in de eerste plaats een taak is voor de gemeenten, maar de provincie kan zeker (financieel) stimuleren.

Voor wat betreft topsportvoorzieningen vinden we dat de provincie een belangrijke rol moet innemen. Gelukkig heeft de provincie dat de afgelopen jaren gedaan, maar we moeten het blijven voortzetten.

SC Cambuur en SC Heerenveen zijn twee mooie Friese professionele voetbalclubs. Zelf moeten ze zorgen in de eredivisie te blijven voetballen, zodat de derby in stand blijft. Voor verbetering of behoud moet de provincie zeker openstaan voor financiële ondersteuning.

Cultuur in Fryslân

Cultuur is voor iedereen, maar is eerst en vooral van en voor de Friezen. Dus niet alleen de grote culturele trekkers verdienen steun van de provincie. Juist de vele kleine plaatselijke musea, de dorpsfeesten, gondelvaarten en andere plaatselijke evenementen verdienen de aandacht van de provincie.

Niet altijd met langjarige subsidies, maar wel met stimulerende maatregelen zoals ondersteuning van vrijwilligers, bijeenbrengen van cultuurmakers om ervaringen uit te wisselen, etc.

Gemeenten zitten voor wat betreft de lokale cultuur dicht bij de makers ervan. Zij weten wat in hun gemeente belangrijk is. Wanneer een gemeente besluit tot het verstrekken van subsidie voor projecten, zou de provincie zo'n bedrag moeten verdubbelen. Daarmee wordt dubbel zoveel cultuur in Fryslân mogelijk gemaakt.

- De coördinatie van de culturele activiteiten van de mienskip in Fryslân moet door de provincie Fryslân in samenwerking met de gemeenten worden voortgezet.
- Verbinden van culturele Friese schatten (culturele route maken).
- Het cultureel historische staand wantvissen door eilanders weer toestaan inclusief het meenemen van de gevangen vis.
- Doarpswurk blijven subsidiëren.
- Handhaven van dorpshuizenregeling in Fryslân.

Aangesloten partijen

Onderwijs in Fryslân

Onderwijs is geen primaire verantwoordelijkheid van de provincie, maar wel van groot belang voor de leefbaarheid en het vestigingsklimaat. De jeugd heeft immers de toekomst. Basisscholen dichtbij zorgen voor de leefbaarheid in dorpen.

Goed bereikbare middelbare scholen zorgen voor de basisontwikkeling van kinderen. Waar brede opleidingskeuze voor MBO en HBO zorgt voor het behouden van de jeugd, de arbeidskrachten in de toekomst. MBO'ers zijn vakmensen en nodig voor de banen in de toekomst.

Naast scholen dragen de bibliotheken in Fryslân bij aan zelfontplooiën en sociale contacten. De rol van bibliotheek is in de loop der jaren veranderd, maar zeker niet minder waardevol. Voor laaggeletterden en digibeten is het de plek om laagdrempelig hulp te ontvangen. Lezen is belangrijk voor de ontwikkeling van jong en oud.

- De provincie, gemeenten en de onderwijskoepels dienen alles in het werk stellen om (kleine) basisscholen op het Friese platteland te behouden.
- Voortgezet onderwijs in Fryslân moet voor iedereen toegankelijk zijn.
- Focus houden op het MBO, om de tekorten aan vakmensen tegen te gaan.
- Uitbreiden en versterken Leeuwarden als onderwijsstad (hoger onderwijs en universiteit).
- Openbare Bibliotheken inhoudelijk verbreden en moderniseren zodat ze toegankelijk blijven voor alle inwoners van Fryslân.

Bereikbaarheid van Fryslân

Elke dag kiezen we voor het gebruik van fiets, auto of openbaar vervoer. We gaan ermee naar werk, sport, school of op pad in onze vrije tijd. Wij willen dat de provincie zorgt voor een goede infrastructuur voor alle vormen van vervoer. Het laatste wat onze inwoners willen is te laat komen op hun werk, school of afspraak. Wij willen dat reizigers in onze provincie snel, veilig en op tijd de plek bereiken waar ze willen zijn. En de vrije keuze hebben op welke manier ze die gaan bereiken.

Goede infrastructuur is cruciaal voor het voortbestaan van de bedrijven in Fryslân. Daarom is onderhoud en verbetering van (water-) wegen, tunnels en bruggen voor Provinciaal Belang Fryslân vanzelfsprekend. Maar we moeten ook de toekomst in de gaten houden.

Daarnaast zal parallel hieraan hard gewerkt moeten worden aan het openbaar vervoer. Door de vergrijzing in Fryslân en de vele kleine kernen in de provincie zullen niet alle voorzieningen altijd naast de deur zijn. Daarom vinden wij dat de provincie zowel inzet moet plegen op bereikbaarheid per auto als per openbaar vervoer.

- **Onveilige verkeerssituaties in kaart brengen en oplossen.**
- **Busvervoer gratis en toegankelijk voor iedereen.**
- **De bussen in de dorpen behouden en niet alleen met sneldiensten werken.**
- **De aansluiting vanuit de regio op het vervoersnet door bussen en treinen moet worden gegarandeerd.**
- **Handhaven van de spoorlijnen Leeuwarden - Harlingen/Haven en Leeuwarden - Stavoren.**
- **Voor de Lelylijn, maar wel onder Friese voorwaarden.**

Zorgen voor veilige spoorwegovergangen, instandhouden van bestaande spoorwegen en uitbreiden van nieuwe spoorlijnen maakt dat Fryslân op verschillende manieren goed bereikbaar is en blijft. De bootverbindingen van en naar de Friese eilanden zijn meer dan van een watertaxi. Goede, veilige verbindingen zijn noodzakelijk voor de levensvatbaarheid van de eilanden.

Niet alleen voor auto's, bussen en treinen is een goede infrastructuur nodig, ook fietsers en wandelaars moeten we niet vergeten. Voor de vele recreanten, scholieren en werkenden zijn veilige goede fietspaden een must. De elektrische fiets en scootmobielen zijn niet meer weg te denken uit de huidige maatschappij, maar vragen wel om bredere fietspaden met een solide ondergrond.

Ook het ondergrondse verkeer verdient aandacht en is van levensbelang. Niemand kan zonder snel internet in de huidige maatschappij. Zeker voor de kleinere bedrijven in het buitengebied is dit meer dan noodzakelijk.

- **Structureel oplossen van de problemen met de bootverbinding van Holwerd-Ameland.**
- **Het aanleggen en verbeteren van het Friese fiets- en wandelnetwerk, voor de optimale veiligheid (o.a. buitendijks fietspad langs de waddenkust) Fietssnelwegen uitbreiden in Fryslân.**
- **Alle gebieden in Fryslân dienen aangesloten te worden op snel internet, basisbehoefte.**

Natuurbeheer in Fryslân

- **Geen nieuwe Natura 2000 gebieden aanwijzen. Inzetten op afschalen en omzetten naar beschermd natuurgebied.**
- **Fryslân moet zelf met een eigen aanpak van de Stikstof Crisis komen.**
- **Stimuleren aanleg van Plas-dras locaties (watergebieden voor vogels).**
- **Wij willen Fryslân wolvenvrij houden.**
- **Een snelle planmatige aanpak en bestrijding van exoten zodat zij zich niet verder kunnen uitbreiden.**
- **Het waterpeil binnendijks verhogen en zoetwater bufferen om onder meer de verdroging en verzilting tegen te gaan.**

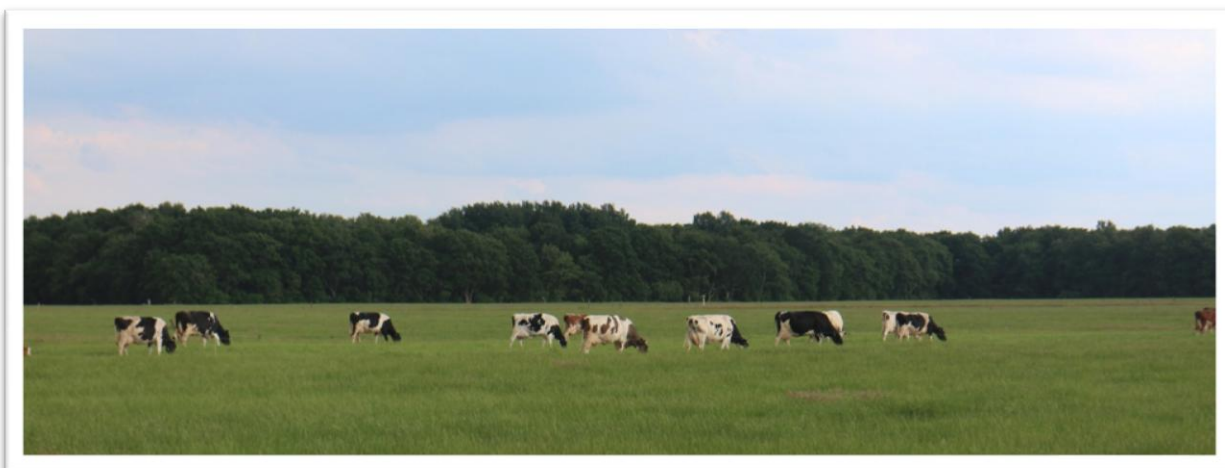
De cultuurhistorische landschappen in Fryslân zijn niet alleen mooi, verschillend, maar bovenal waardevol. De duinen en dijken, de bossen en de stranden, de meren en de moerassen. Nergens anders vind je zoveel verschillende landschappen per vierkante kilometer als in Fryslân: terpen, weilanden, Koninklijke tuinen, natuurlijke bossen en Nationale Parken.

Actief beleid voeren op het instand houden van weidevogels zorgt voor een goede balans tussen natuur en de mens. Hierbij moet regelgeving niet belemmerd werken.

Dieren en planten die schade veroorzaken moeten worden bestreden.

Wij willen daarom inzetten op het verbeteren van ons leefmilieu. We streven daarbij naar een circulaire economie en het bevorderen van de biodiversiteit.

Toekomst van Fryslân

De provincie Fryslân moet een mooie, gezonde en veilige omgeving blijven voor haar huidige inwoners, maar ook voor de toekomstige inwoners. Daarom is het noodzakelijk dat we gaan verduurzamen en kiezen voor andere vormen van energie. Deze verandering vergt tijd, aanpassingen, bewustwording en zeker innovatie.

We gaan voor een eerlijke transitie, die buiten haalbaar ook betaalbaar is. Geen landbouwgronden opofferen aan zonneparken en/of windmolens. Wij staan voor onderzoek naar vernieuwende energiebronnen, waaronder aquathermie, geothermie, waterstof en thorium. Graag kijken we samen met universiteiten en bedrijven hoe we passende oplossingen kunnen vinden.

- **Innovatie op het gebied van hernieuwbare energie moet worden gestimuleerd en gefaciliteerd.**
- **Kleine solitaire windmolens tot 15 meter zijn toegestaan. Per gemeente wordt eigen beleid gevolgd/gemaakt.**
- **Zon op het dak, niet op de weilanden.**
- **Het uitbreiden van bestaande en het aanleggen van nieuwe gas- en zoutwingebieden in Fryslân mogen niet worden toegestaan.**
- **Versterking van de zeewering/dijken om Fryslân is van levensbelang.**
- **Funderingsproblematiek in het veenweidegebied moet worden aangepakt.**

Kandidatenlijst

Nr.	Naam	Voortletters	Woonplaats
1.	de Jong-Snip	S.M.(Sandra)	Drachten
2.	Speel- Bakker	A.(Ankie)	Heerenveen
3.	Kamstra	D.(Douwe)	Bitgum
4.	Mulder	A.H.(Ton)	Wolvega
5.	Braaksma	A.(Adol)	Lioessens
6.	Holwerda	B.M.(Belinda)	Harlingen
7.	Hofman	M.(Meine)	Oudega(Sm.)
8.	van der Schaaf	J.(Jeltsje)	Heerenveen
9.	Dongstra	H.(Henk)	Oosterwolde
10.	Wijnberg	J.(Jan)	Hollum
11.	de Vries	I.(Yntze)	Drachten
12.	Hartsuiker	A.B.J.(Age)	Heerenveen
13.	Mast	A.M.(Anita)	Menaam
14.	de Vries-Weij	I.(Ingrid)	Harlingen
15.	Mast-Nikkels	J.(Johanna)	Drachten
16.	van Dijk	A.(Akkie)	Harlingen
17.	Siegersma-Hoormoedt	A.M.(Annemarie)	Wolvega
18.	Arendz	K.(Kees)	Dronijp
19.	Melein	A.J.(Anton)	Heerenveen
20.	Bolt	J.M.(chiel)	De Wilgen
21.	Engels	D.W.(Dennis)	Hollum
22.	Ferwerda	L.(Leendert)	St.-Annaparochie
23.	Knol	H.R.(Ruud)	Wolvega
24.	Bekius	D.J.C.(Dennis)	Drachten
25.	Hogeveen	A.(Annemarie)	Drachten
26.	Christopher	T.M.(Tony)	Heerenveen
27.	Hofstee	H.(Harrie)	Drachten
28.	Bolman	N.D.E.(Norbert)	Leeuwarden
29.	Kehe	I.(Ingo)	Scherpenzeel
30.	Lamsma	G.(Gatso)	Drachten
31.	van den Berg	N.(Niels)	Oosterwolde
32.	Wegman	S.(Sander)	Harlingen
33.	Hof	H.(Herre)	Franeke

**ONAFHANKELIJKE
POLITIEK NEDERLAND**
de Kracht van de Regio

